

OBSAH

ÚVOD	19
------	----

SVĚTOVÉ MEGATRENDY	25
--------------------	----

Svět už dávno nekončí na hranici naší vesnice. Není problém povídat si s kámošem na Novém Zélandu nebo si koupit boty přímo z Číny. Zeměkouli máme doslova na dlani, tedy ve svých chytrých telefonech. Pro nás všechny se tak objevují nové možnosti, ale i hrozby. Informace, zboží a služby nebo peníze obíhají kolem planety rychleji než kdykoli předtím. Zdánlivě to vypadá jako bludiště, ale není tomu tak. Je možné identifikovat trendy, které zásadním způsobem určují život ve 21. století. Někteří jim říkají globální megatrendy a zdůrazňují tak jejich důležitost. Prosím, seznamte se s klimatickými změnami, příjmovými rozdíly, stárnutím populace na Západě nebo s (de)globalizací. Znáť tyto pojmy a alespoň trochu jim rozumět je malou násobilkou současné doby. Ne, nevynechal jsem ani nejnovější vlnu technologické revoluce – tu považuji za tak důležitou, že jsem jí věnoval celou jednu část knihy.

1. JAK JSOU VE SVĚTĚ ROZDĚLENY PENÍZE?	27
BOHATSTVÍ NÁRODŮ, PRŮMYSLOVÁ REVOLUCE A SÍLA MYŠLENEK	
2. PROČ JSOU KLIMATICKÉ ZMĚNY PROBLÉM?	39
NAŠE UHLÍKOVÁ STOPA A STOLETÉ VODY KAŽDÝCH DESET LET	
3. KDO NA NÁS BUDE PRACOVAT?	55
STÁRNUTÍ POPULACE, VYLIDNĚNÉ VESNICE A BOLEHLAV MINISTRA FINANČÍ	
4. PROČ JE SKORO VŠECHNO VYROBENO V ČÍNĚ?	67
GLOBALIZACE, SVĚT NA DLANI A KONTEJNER	

FUNGOVÁNÍ VESMÍRU	79
-------------------	----

Proč? To je otázka, kterou nás děti dokážou často přivádět na pokraj šílenství, takže máme nutkání ukončit bludný kruh opakujících se „Proč?“ rázným „Proto!“. Já vám nabízím jinou strategii. Povyprávějte jim něco o následujících kapitolách. Budou mít lepší představu o tom, jak funguje svět při naprosto pidi-pidi-pidi i mega-brutálně velkých vzdálenostech a co na to říká současná věda. Garantuji vám, že zažijete spoustu překvapení. Je až téměř neuvěřitelné, že tak omezený a bezvýznamný tvor jako *homo sapiens* se dokáže tak velmi

mnoho naučit o vzniku vesmíru, o kvarcích, časoprostoru či o povaze času. Nenechte se odradit větší náročností kapitol. Pamatujte si, některá témata stačí jen ochutnat.

- 5. ODKUD SE VZAL VESMÍR?** 81
VELKÝ TŘESK A STRUČNÁ HISTORIE VZNIKU VESMÍRU
- 6. ABSOLUTNĚ NIC ABSOLUTNÍHO?** 99
TEORIE RELATIVITY A EINSTEINOVY PODIVNÉ MYŠLENKY
- 7. JAK FUNGUJE SVĚT ČÁSTIC?** 113
BIZARNÍ KVANTOVÁ FYZIKA ANEB JAK BÝT NAJEDNOU NA DVOU MÍSTECH
- 8. PROČ ČAS PLYNE JEN DOPŘEDU?** 131
ROZBITÉ ŠÁLKY, BILIÁROVÉ KOULE A CESTOVÁNÍ V ČASE
- 9. JAK MOHOU MÍT MALÉ ZMĚNY OBROVSKÉ NÁSLEDKY?** 147
CHAOS, MOTÝLÍ EFEKT A ZAJÍCI NA OSTROVĚ

BIOLOGICKÝ SVĚT 159

Počkat, počkat! Svět kolem nás není složen jen z neživé hmoty a částic, ale je plný zázračně pestrých a živých organismů. Bizarní ptakopysk, majestátní velryba nebo oku lahodící orchidej. Proto není možné z knihy vynechat ani poznatky o biologickém světě. Obzvláště teď, když jsme na prahu velmi důležité změny: už totiž dokážeme náš genetický kód nejen přečíst, ale také jej přepisovat. Ve 21. století máme obrovský potenciál zvítězit nad některými chorobami (nebo, jak uvidíte, zčásti i nad stárnutím), ale také ohrozit sami sebe nepromyšlenými genetickými manipulacemi. Cestou proto budeme muset vyřešit i mnoho morálních rébusů.

- 10. ODKUD JSME SE VZALI?** 161
VZNIK ŽIVOTA A SÍLA EVOLUCE
- 11. JAK „VYROBIT“ SUPERČLOVĚKA?** 175
CESTA K ÚPRAVĚ NAŠÍ DNA
- 12. MŮŽEME ZŮSTAT NAVŽDY MLADÍ?** 193
STÁŘÍ JE MOŽNÁ NEMOC, KTERÁ SE DÁ LÉČIT

ROZUM A CIT 207

Následující kapitoly jsou kromě toho, že hledají kořeny lidskosti, také základem pro další části knihy. Pokud chceme vědět více o umělé inteli-

genci, je dobré poznat nejprve zázračné vlastnosti šedé hmoty, kterou neustále nosíme v nádobách na našich krcích. A to je jen začátek. Jak je vůbec možné, že jsme schopni přemýšlet o sobě a našich mozcích? Existuje duše? Je svobodná vůle jen iluze? Chceme-li pochopit, jak funguje naše společnost, je dobré znát kořeny naší lidskosti. V čem jsme jiní než šimpanzi? A v čem jsme stejní? Ovlivňují naše chování spíše geny, nebo výchova?

13. **JAK FUNGUJE MOZEK?** 209
INTELIGENCE, BLIKAJÍCÍ SÍŤE A OSOBNÍ WIKIPEDIE
14. **KDE SE V MOZKU BERE „JÁ“?** 223
VĚDOMÍ, DUŠE A SVOBODNÁ VŮLE
15. **V ČEM SPOČÍVÁ NAŠE LIDSKOST?** 237
SOCIÁLNÍ TVOR, KULTURA A POMLUVY
16. **JSI NORMÁLNÍ?** 251
LIDSKÉ CHOVÁNÍ, DOKTOR JEKYLL A PAN HYDE A FOTBAL VE VÁLCE

LIDÉ A SPOLEČNOST 263

Ve 21. století potřebujeme mít v ruce také kompas, abychom se lépe orientovali ve společnosti. Sociální sítě vyplavily na povrch nejen naše lepší stránky, ale i ty méně lichotivé. Stále populárnější jsou antisystémové a anarchistické myšlenky a také propast mezi hodnotově rozdílně založenými skupinami se prohlubuje. Polarizaci na „my versus oni“ vidíme na každém kroku. Rád bych vám ukázal, že se dá komunikovat i mnohem kultivovaněji a že k tomu často stačí vnímat věci, které nás spojují, a ne rozdělují. Jsou demokracie a náboženství jen přežitek? Jak se orientovat v morálních dilematech? Jak si znovu najít cestu ke spoluobčanům? To jsou klíčové otázky této části.

17. **KDO MÁ VLÁDNOUT?** 265
DEMOKRACIE JE POŘÁD NEJLEPŠÍ ZE ŠPATNÝCH ŘEŠENÍ
18. **KDO V CO VĚŘÍ A PROČ?** 279
FANATIČTÍ ATEISTÉ A TOLERANTNÍ VĚŘÍCÍ. ANEBO NAOPAK?
19. **ZABILI BYSTE TLUSTÉHO CHLÁPKA?** 295
ZÁKLADNÍ PŘÍSTUPY KE SPRAVEDLNOSTI A MORÁLCE
20. **JAK SE NESHODNOUT KULTIVOVANĚJI?** 307
TOLERANCE A NAŠE MORÁLNÍ KOMPASY

je dát vám užitečné a vědecky podložené rady, které když se přetaví do každodenní rutiny, umožní vám vidět život jinou, o trochu růžovější optikou. Věřte mi, potřebujeme to všichni.

- 38. PROČ JSOU ZÁŽITKY LEPŠÍ NEŽ VĚCI?** 579
KLÍČ KE ŠŤASTNÉMU A PLNOHODNOTNÉMU ŽIVOTU
- 39. JAK ZŮSTAT DÉLE VE FORMĚ?** 593
DESET DOPORUČENÍ K DESETI LETŮM ŽIVOTA NAVÍC
- 40. JSTE FINANČNĚ GRAMOTNÍ?** 605
RADY, JAK BÝT DOBRÝM DOMÁCÍM FINANČNÍKEM
- 41. JE MÝLIT SE OPRAVDU LIDSKÉ?** 621
O SYSTEMATICKÝCH CHYBÁCH A LIDSKÉ LENOSTI
- 42. JAKÁ JE ŠANCE NA ÚSPĚCH?** 635
PRAVDĚPODOBNOST A ČTYŘI SLAVNÉ HÁDANKY
- ZDROJE INSPIRACÍ 649
O AUTOROVĚ 661

CÍSLA A FORMY